

SILABUS I LËNDËS *Teori e letërsisë*

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Filologjisë
Titulli i lëndës:	<i>Teori e letërsisë</i>
Programi:	Gjuhë dhe letërsi shqipe
Niveli:	Studimet themelore
Statusi lëndës:	Obligative
Viti i studimeve:	I parë
Numri i orëve në javë:	3 + 2
Vlera në kredi – ECTS:	5
Koha / lokacioni:	Semestri veror / Prizren
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. ass. dr. Fikret Ramadani
Të dhënat kontaktuese:	fikret.ramadani@uni-prizren.com
Përshkrimi i lëndës:	Lënda “Teoria e letërsisë” është disiplina që merret me studimin e letërsisë si dukuri kulturore, me përkufizimin e konceptit të saj dhe me shpjegimin e metodologjive e të teknikave të leximit, të interpretimit e të analizës së teksteve letrare. Stilet dhe formacionet letrare, gjithashtu janë objekt studimi të kësaj lënde gjatë analizës së një vepre letrare dhe interpretimit të saj. Nëpërmes të kësaj lënde studiohet forma dhe përmbajtja e një vepre si tema, ideja, kompozicioni, fabula, syzheu, personazhi, tregimtari etj. Gjithashtu ajo bën klasifikimin e letërsisë në gjini dhe lloje letrare, duke i veçuar një nga një poezinë, prozën dhe dramën. Nëpërmjet kursit të teorisë së letërsisë studenti përfiton njohuri themelore për disa koncepte të përgjithshme, për funksionimin e instituteve letrare, për lidhjen midis tekstit e kontekstit dhe për ecuritë e komunikimit letrar.
Qëllimi i lëndës:	Qëllimi i lëndës së <i>Teorisë së letërsisë</i> është që studentët: ▪ të njihen me konceptet dhe me metodologjitë kryesore praktike për analizën e tekstit ▪ të njohin letërsinë si art të fjalës dhe funksionin e saj shoqërorë ▪ të njohin ç’janë orientimet letrare ▪ t’i kuptojnë individualizimin e pasqyrimin artistik në letërsi ▪ të njihen me rolin e invencionit si proces në krijimtarinë artistike

	- t'i shtjellojnë pikëtakimet e teorisë së letërsisë si shkencë me shkencat e tjera - të mësojnë se ç'janë tema e një vepre letrare, ideja e veprës, kompozicioni dhe lidhja me karakteret. - të kuptojnë gjuhën e veprës letrare, diferencimin gjuhësor të personazheve - të fitojnë njohuri të përgjithshme për stilin; tropet dhe figurat letrare, ritmin dhe elementet e tij - të fitojë një bazë të mirëfilltë të njohurive për studime shkencore në fushën e letërsisë.		
Rezultatet e të nxënit:	Studentët do të jenë në gjendje të fitojnë njohuri: - për metodologjitë themelore të teorisë së letërsisë - për objektin kryesor të teorisë së letërsisë - për dallimin midis letërsisë dhe teorisë së letërsisë - për letërsinë dhe për gjuhën letrare; - për letërsinë dhe për rolin e shoqërisë - për letërsinë si art - për lidhjet e letërsisë me artet e tjera - për qëllimet dhe për detyrat e studimeve letrare - për shkencat e letërsisë - për studimin e letërsisë si art gjuhësor - për analizën e veprës letrare - për strukturën e veprës letrare - për eufoninë, ritmin dhe metrin - për narratorin në një vepër letrare - për temën, motivin dhe fabulën në veprën letrare - për gjinitë letrare - për epin, poezinë lirike, poemën, sonetin, romancën, baladën, nekrologjinë, esenë, romanin, dramën, poezinë dramatike, metaforën, komedinë, novelën, ironinë, etj.		
Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	3	15	45
Ushtrime teorike/laboratorike	2	15	30
Punë praktike			
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	3	3

Kollokfrume, seminare	1	2	2
Detyra të shtëpisë	4	3	12
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	1	15	15
Përgatitja përfundimtare për provim	2	6	12
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuis,provim final)	1	3	3
Projektet, prezantimet ,etj	2	3	6
Totali			125 orë (6 ECTS)
Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata të kombinuara, si: shpjegim – sqarim, ushtrime, analiza tekstore e shkencore, diskutime, punë në grupe, demonstrime dhe interpretime, shtruarje e shqyrtim idesh, hartime krijuese, vetë hulumtuese etj. Këto do të jenë pjesë kryesore për punën e vlerësimit dhe mënyrën apo metodologjinë e të ligjëruarit. Varësisht nga tema mund të organizohen dhe realizohen përmes komunikimit interaktiv, ligjërata në modelin klasik, përmes (kompjuterit dhe projektorit) etj. Këto edhe mënyra të tjera të ligjëruarit kërkojnë kushte të mira, si ndriçim në klasë, numri i studentëve të jetë sipas standardit të parapara, të kemi internet dhe elemente të tjera elektronike, të cilat mundësojnë realizimin e koncepteve teorike dhe praktike.		
Metodologjia e vlerësimit:	Vlerësimi do të bëhet duke u mbështetur në, vlerësimet me shkrim (dy teste gjatë vitit akademik), seminare, detyra të shtëpisë, angazhime në klasë dhe në testin përfundimtar që do të jetë me shkrim dhe komunikim. Pikët e vlerësimit: 1. Testi i parë: 1-30 pikë 2. Testi i dytë: 1-30 pikë 3. Vijimi i rregullt dhe aktiviteti në klasë: 1-10 pikë 4. Vlerësimi i fundit testi përfundimtar (pyetje-përgjigje gojarisht): 1-30 pikë. 5. Totali: 100 pikë Vlerat e pikëve: 51-60 = 6		

	61-70 = 7 71-80 = 8 81-90 = 9 91-100 = 10 Studentët me rezultat të përgjithshëm nën 50 pikë nuk mbërrijnë notën kaluese.
Literatura	
Literatura primare:	Rene Wellek, Austin Warren, <i>Teoria e letërsisë</i> , Onufri, Tiranë, 2015. Z. Rrhamani: <i>Teoria e letërsisë</i> , Prishtinë, 2008. Ann Jefferson & David Roby, <i>Teoria Letrare Moderne</i> , përktheu Floresha Dado, Sh. B. Albas, Tiranë, 2016.
Literatura shitesë:	Xhonatan Kaller, <i>Teori letrare</i> , Prishtinë, 2001. Aristoteli: “Poetika”, “Rilindja”, Prishtinë, 2001. C. Todorov: “Letërsia në rrezik”, botoi ShB “Buzuku”, Prishtinë, 2007

Plani i dizajnuar i mësimit:		
Java	Ligjërata	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	Hyrje në lëndën e Teorisë së letërsisë Zanafilla e teorisë së letërsisë; Pikëtakimet e shkrimeve letrare me shkrimet tjera; Shkencat e studimit të letërsisë (degët ndimëse)	Zhvillimi i teorisë së letërsisë; Me se merret teoria e letërsisë?
<i>Java e dytë:</i>	Teoria dhe letërsia Karakteri sinkretik i artit në lashtësi; Teoria e letërsisë si disiplinë; shkencore dhe si domosdoshmëri për të interpretuar fenomenet letrare.	Mendimet e dijetarëve të ndryshëm për llojet e arteve; Klasifikimi i arteve sipas Platonit; Përpunimi i tipologjive letrare sipas Aristotelit.
<i>Java e tretë:</i>	Letërsia, art i fjalës Ç'është letërsia?; Teoria e Platonin mbi mimezisin; Ligjërimi artistik i letërsisë; Letërsia dhe gjuha.	Cilit lloj të artit i përket letërsia; Ç'vend zë ajo në mesin e arteve të tjera?; Ç'raport ka ajo me me shkencën

<i>Java e katërt:</i>	Shkencat e letërsisë Objekti i studimit të shkencave të letërsisë; Historia e letërsisë nacionale, krahasimtare, e përgjithshme; Gjuha poetike dhe rëndësia e saj sipas Aristotelit; Orijentimet e reja në zhvillimin e teorisë së letërsisë në shek. XX, që konsiderohen të rëndësishme për letërsinë.	Pikëpamjet teorike të mendimtarëve të shek. XVIII, XIX për shkencat e letërsisë; Historia e letërsisë si degë e shkencës së letërsisë e cila merret me studimin e letërsisë në rrjedhën e saj historike;
<i>Java e pestë:</i>	Retorika dhe stikistika Përcaktimi i stilit në shkencën bashkëkohore; Ndarja e stilit në retorikën e vjetër: stili i ulët, i mesëm dhe i lartë.	Përcaktimi i stilit në periudha të ndryshme; Mendimet e autorëve të ndryshëm për stilin në përgjithësi.
<i>Java e gjashtë:</i>	Rrugët e jashtme për studimin e letërsisë Letërsia dhe biografia; Letërsia dhe psikologjia; Letërsia dhe shoqëria; Letërsia dhe idetë; Letërsia dhe artet e tjera.	Njohja dhe diferencimin në mes të studimit të letërsisë si të tillë dhe gërshetimeve biografike, psikologjike, shoqërore etj.
<i>Java e shtatë:</i>	Klasifikimi i pjesëve të brendshme të letërsisë Ekzistenca e veprës artistike; Eufonia, ritmi, stili, figura, metafora, simboli, miti.	Ekzistenca e veprës letrare dhe struktura e veprës bashkë me elemente përbërëse të mëvetësishme.
<i>Java e tetë:</i>	Klasifikimi i letërsisë. Natyra e lirikës dhe struktura e saj Poezia dhe figura; Elementet e poezisë; Llojet e poezisë lirike; Lirika sipas tematikës Lirika metafizike dhe e estetizmit; Lirika moderne, balada; Poezia satirike; burleska, parodia.	Gjinitë dhe llojet letrare; Imazhi poetic; Struktura e brendshme e poezisë.
<i>Java e nëntë:</i>	Poezia epike Poezia epike dhe narrator; Digresionet brenda veprës epike; Rrjedha kryesore e veprimit dhe tërësia e mëvetësishme dhe tërësi e rrumbullakësuar; Epi i shkruar dhe epi gojor: dallimet dhe përkimet. Provimi i parë intermediar	Dallimet mes poezisë lirike dhe epike; Llojet e poezisë epike; Vepra e Homerit, themel i zhvillimit të epikës, që nga antika e deri më sot.

<i>Java e dhjetë:</i>	Drama. Kuptimi i artit dramatik Fillimet e dramës në letërsinë antike Llojet e dramës; Elementet e dramës.	Drama dhe llojet e saj Elementet e dramës; Krijuesit e tragjediave antike; Disa lloje të veçanta të dramatike.
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Letërsia narrative Proza si vazhdim i drejtpërdrejtë i epit; Format kryesore të prozës: romani, novela, tregimi; Monologu i brendshëm në prozën moderne.	Proza dhe llojet e saj Përveç prozës së mirëfilltë artistike, ka edhe disa lloje të tjera të cilat qëndrojnë midis veprës artistike e shkencore.
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Analiza e veprës letrare Analiza filologjike; Teoria filologjike; Tema e veprës letrare; Fibula, syzheu, konflikti; Kompozicioni i veprës letrare; Ideja e veprës letrare.	Analiza e strukturës së veprës letrare; Narratori dhe identifikimi me tekstin.
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Arti i filmit si arritje e madhe e shekullit XX Struktura e filmit; Skena, sekuenca, dialogu, nënteksti.	Zhanret e filmit; Sinopsisi- përmbledhje narrative e tregimit të filmit; Karakterizimi i heroit.
<i>Java e katërbëdhjetë:</i>	Rrymat letrare avangarde të shekullit XX Teoricientët e futurizmit; Surrealizmi; Ekspresionizmi; Dadaizmi.	Lindja e këtyre rrymave si reagim estetik i rrymave paraprake letrare; Futurizmi si lëvizje letrare që pati ndikim edhe në artet e tjera si në pikturë, arkitekturë, teatër, skenografi, balet dhe muzikë.
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Llojet e përziera letrare Karakteristikat e këtyre llojeve letrare Vendi i autorit në këto lloje të përziera letrare Reportazhi artistik si lloj i vepraave të tilla Udhëpërshkrimi Autobiografia, ditari, memoaret, eseja Provimi i dytë intermediar	Lexime dhe përpunime të llojeve të përziera letrare. Përmbledhje e lëndës, rekomandime për organizimin e provimit.
Politikat akademike dhe kodi i sjelljes		

Studentët duhet t'u përmbahen rregullave të përcaktuara sipas Statutit të UPZ-së, rregulloreve dhe vendimeve të miratuara nga Senati i UPZ-së dhe këshilli mësimor Pritet që secili student të vijë me kohë dhe të marrë pjesë në çdo ligjeratë. Për shkak të natyrës dhe mënyrës së studimit në këtë lëndë, ardhja në mësim dhe pjesëmarrja aktive në diskutim është me rëndësi të veçantë. Studentët janë të obliguar të kenë sjellje të mirë dhe të mbajnë qetësi, si dhe t'i shkyçin telefonat mobilë gjatë ligjëratave.

